

Beslut

efter kvalitetsgranskning av gymnasieskolors åtgärder vid fusk gällande Drottning Blankas Gymnasieskola Halmstad med DBGY Kronan AB som huvudman i Halmstads kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19–20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av Drottning Blankas Gymnasieskola Halmstad med DBGY Kronan AB som huvudman i Halmstads kommun avseende kvaliteten i skolenhetens åtgärder vid fusk. Granskningens syfte är att granska kvaliteten i gymnasieskolors arbete med och beredskap för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid bedömningen av måluppfyllelse och kunskaper.

Följande frågeställningar ingår i granskningen:

1. I vilken utsträckning leder och samordnar rektorn skolans arbete för att lärarna ska ha förutsättningar att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper?
2. I vilken utsträckning har lärarna beredskap och arbetssätt för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper?

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Kvalitetskriterierna finns i bilaga 1.

Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: hög kvalitet, i flera delar men utvecklingsområden finns eller låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att verksamheten uppfyller kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen. I bilaga 3 finns granskningens författningsstöd. I denna granskning använder Skolinspektionen begreppet "vilseledande" som synonym till begreppet "fusk".

Beslut

Rektorns ledning och samordning av arbetet för att lärarna ska ha förutsättningar att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper

Drottning Blankas gymnasieskola i Halmstads kommun uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området i följande utsträckning:

Skolinspektionen gör en samlad bedömning att rektorns ledning och samordning av arbetet med åtgärder vid fusk i **hög utsträckning** ger lärarna förutsättningar att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper.

Lärarnas beredskap och arbetsätt för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper

Drottning Blankas gymnasieskola i Halmstads kommun uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området i följande utsträckning:

Skolinspektionen gör en samlad bedömning att lärarnas arbete med åtgärder vid fusk i **hög utsträckning** ger dem beredskap för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper.

Utifrån Skolinspektionens kvalitetskriterier har utredningen visat att verksamheten inom de granskade områdena fungerar väl.

Skolinspektionen avslutar härmed granskningen.

Skolinspektionens bedömningar

Rektorns ledning och samordning

Lärarnas förutsättningar för att motverka och upptäcka vilseledande

Här har Skolinspektionen granskat rektorns arbete med att ge lärarna förutsättningar att arbeta för att utveckla sin bedömningspraktik samt deras möjligheter att samverka för att stärka beredskapen mot vilseledande. Skolinspektionen har även granskat rektorns erbjudan till lärarna om kompetensutveckling gällande vilseledande.

Lärarnas förutsättningar att arbeta med sin bedömningspraktik för att motverka vilseledande

Granskningen visar att rektorn verkar för att lärarna generellt har tid för att arbeta med att utveckla sin bedömningspraktik och att de i detta arbete har utrymme att inkludera frågor om att motverka och upptäcka vilseledande.

Av granskningen framgår att rektorn ser till att lärarna har tid att utveckla sitt arbete med att motverka och upptäcka vilseledande. Av intervju med rektorn framgår att lärarna i samband med att de arbetar med bedömningsfrågor även arbetar med frågor kopplade till vilseledande. Lärarna bekräftar rektorns utsaga och berättar att de arbetar med frågor kopplade till vilseledande som en del av arbetet med att planera och följa upp undervisningen, bland annat i samband med utformningen av olika typer av bedömningssituationer och betygsunderlag. Lärarna tillägger att deras arbetssätt för att motverka och upptäcka att elever försöker vilseleda i bedömningssituationer utvecklas hela tiden.

I intervju med rektorn framkommer att hen även planerar in tid för lärarnas arbete med att utveckla bedömningspraktik i skolans årshjul och att lärarna på uppstarts dagar exempelvis diskuterar vilka rutiner och riktlinjer som ska gälla på skolenheten samt frågor som rör arbetet för att motverka och upptäcka fusk. Rektorn och lärarna uppger att två dagar per läsår är avsatta till sambedömning där lärarna även avhandlar frågor som rör vilseledande. Lärarna berättar att de exempelvis på arbetslagstid för kontinuerliga samtal tillsammans med rektorn kring bedömning och fusk för att utveckla bedömningspraktiken. Lärarna lägger till att de därutöver löpande diskuterar dessa frågor med varandra informellt.

Lärarnas förutsättningar att samverka för att stärka beredskapen mot vilseledande

Granskningen visar att rektorn verkar för att det finns tid och forum för lärarna att regelbundet samverka på ett sätt som stärker deras beredskap att motverka och upptäcka vilseledande.

Av granskningen framgår att rektorn ser till att lärarna regelbundet samverkar med varandra och att de inom ramen för detta bland annat samarbetar för att motverka och upptäcka vilseledande. Rektorn berättar vid intervju att samtliga lärare på skolenheten tillhör programspecifika arbetslag som träffas vid ett tillfälle per månad och att lärarna även samverkar vid de veckovisa gemensamma lärarträffarna samt vid exempelvis sambedömningsdagar. Rektorn uppger att de är en relativt liten skolenhet med ett litet lärarlag vilket är en fördel vid denna typ av arbete. Av intervjuer med rektorn och lärarna framgår vidare att bedömning och betygsättning är självklara frågor för arbetslagets samverkan och att de kopplat till dessa diskuterar hur de ska motverka och upptäcka vilseledande. Enligt lärarna utgör fusk sällan en separat punkt på deras möten men de kommer ofta in på det när de exempelvis diskuterar hur de ska utforma olika bedömningssituationer eller när de diskuterar hur de ska bli bättre på att upptäcka otillåten användning av AI-verktyg. Lärarna berättar att de i situationer där de misstänker fusk samverkar genom att fler lärare kan läsa och diskutera enskilda texter där de misstänker att eleverna använt olika AI-verktyg på ett otillåtet sätt. Av dokumentation från huvudmannen som Skolinspektionen tagit del utav framgår att skolenheten även har en IKT-pedagog som handleder lärarna i att med hjälp av programvara identifiera och analysera hur elever skapat och utvecklat sina texter för att upptäcka potentiell vilseledning. Vidare framgår att lärarna regelbundet samverkar för att stärka sin beredskap att motverka och upptäcka vilseledande vid klasskonferenser. Rektorn berättar i intervju att klasskonferenserna hålls några gånger per läsår och beroende på grupp så kan det bli aktuellt under dessa konferenser att prata om hur de kan motverka fusk samt delge varandra exempel på nya sätt som eleverna använder sig av för att vilseleda. Lärarna berättar i intervjuer att det kollegiala stödet och samsynen i arbetet för att motverka och upptäcka vilseledande är en trygghet, exempelvis när de upptäcker att elever försöker vilseleda.

Rektorns erbjudan till lärarna om kompetensutveckling gällande vilseledande

Granskningen visar att rektorn skaffar sig kännedom om vilka behov lärarna i allmänhet har av kompetensutveckling gällande frågan om vilseledande vid bedömningssituationer. Av granskningen framgår även att rektorn verkar för att lärarna fortlöpande samt vid behov får möjligheter att utveckla sin kompetens att upptäcka och motverka vilseledande.

Av granskningen framgår att rektorn tar reda på vilka behov lärarna generellt har av kompetensutveckling gällande frågan om vilseledande vid bedömningssituationer och att rektorn vid behov erbjuder lärarna kompetensutveckling. Rektorn uppger vid intervju att hen främst tar reda på lärarnas behov av kompetensutveckling genom strukturerade dialoger i arbetslag och i kollegiala forum, där lärarna gemensamt lyfter konkreta utmaningar kopplade till bedömning, vilseledande och förändrade arbetssätt. Vidare berättar rektorn att hen även under läsåret genomfört en enkät för att identifiera behov av kompetensutveckling samt lyfter frågan vid medarbetarsamtal. Lärarna bekräftar rektorns utsagor och tillägger att de även fortlöpande lyfter individuella behov av utbildningsinsatser med rektorn.

Av granskningen framgår att rektorn erbjuder lärarna vissa kompetensutvecklingsinsatser med koppling till arbetet för att upptäcka och motverka vilseledande. Av intervju med rektorn framgår att generella kompetensutvecklingsinsatser riktade till lärare sällan är fokuserade till så pass avgränsade frågor som att motverka och upptäcka vilseledande, men att de exempelvis har deltagit i utbildningar om bedömning och betygssättning samt om AI-användning. Lärarna berättar att de under höstterminen 2025 deltog i en gemensam workshop och föreläsning kring AI. Av granskningen framgår därutöver att lärarna regelbundet för strukturerade kollegiala samtal i såväl arbetslaget som i lärarlaget kring fusk och otillåten användning av AI. Av intervju med rektorn framgår att dessa forum ger lärare tid att analysera konkreta elevexempel, diskutera bedömningssituationer och gemensamt identifiera riskområden. Rektorn berättar att lärarna genom att dela erfarenheter, strategier och arbetssätt för att motverka och upptäcka fusk stärker sin kompetens och samsyn vilket bidrar till en mer likvärdig bedömning och ökar tryggheten i professionella ställningstaganden. Av intervju med rektorn och lärarna framgår dessutom att de på sambedömningsdagar gemensamt diskuterat hur enskilda elever har gått tillväga när de fuskat och hur lärarna i sin tur gjort för att upptäcka detta. I samband med sambedömningsdagar har de även samtalat kring utformning av examinationsformer för att motverka vilseledande. Rektorn uppger därutöver att huvudmannen har en utbildningswebb med många olika kompetensutbildningar som personalen kan delta i, bland annat en kurs kring AI i undervisningen. En lärare säger i intervju att hen under detta läsår deltar i en kompetensutveckling kring AI och att hen lärt sig mycket. Dock framgår av intervjuer med lärarna och rektorn att de önskar än mer fortbildning kring området då den tekniska utvecklingen går så snabbt. Lärare uppger i intervju att de även önskar mer central styrning och stöd från nationell nivå kring exempelvis elevernas användning av AI.

Granskningen visar att rektorn ger särskilt stöd till nyanställda lärare på skolenheten. Rektorn berättar att skolan alltid tilldelar icke-legitimerade, nyanställda och mindre erfarna lärare en erfaren lärare som mentor och att frågor om bedömning och betygssättning ingår i mentorns uppdrag att ge stöd inom. Rektorn uppger vidare att alla nyanställda lärare även följer en "on-boarding plan" under det första året där bland annat information om examination, bedömning och betygssättning som inkluderar frågor om vilseledande samt skolenhetens ordningsregler ingår.

Samordnad information på skolan

Här har Skolinspektionen granskat rektorns arbete med att samordna information om betyg, rättigheter och skyldigheter på skolan och som inkluderar frågor om vilseledande. Skolinspektionen har även granskat rektorns arbete för att lärarna ska utgå från gemensamma förhållningssätt och att lärarna ska informera eleverna på skolan om vad som är tillåtet och inte i anslutning till bedömningstillfällen.

Rektorns arbete med att samordna information om vilseledande på skolan

Granskningen visar att rektorn verkar för att generell information om betyg och elevernas rättigheter och skyldigheter på skolan är samordnad och väl avvägd i relation till elevgruppen samt hur stor del av undervisningstiden den tar i anspråk. Det framgår vidare av granskningen att rektorn även verkar för att skolans information om frågor som gäller vilseledande är samordnad och enhetlig.

Av granskningen framgår att rektorn ser till att det på skolenheten finns samordnad information om betyg och elevernas rättigheter och skyldigheter som även inkluderar vilseledande. Av intervjuer med rektorn och lärare samt av dokumentation från huvudmannen framgår att eleverna informeras såväl skriftligt som muntligt om frågor relaterade till fusk. Rektorn berättar att skolenheten har en gemensam presentation om vilseledande som hen ålägger mentorerna att visa för eleverna på mentorstid. Presentationen tydliggör exempelvis vad plagiat är, hur AI får och inte får användas samt vilka konsekvenser fusk kan få för eleverna. Lärarna och eleverna bekräftar rektorns utsagor och berättar att de senast för några veckor sedan gick igenom presentationen på mentorstid.

Det framgår vidare av granskningen att rektorn ser till att den information som skolan ger om vilseledande är väl avvägd och enhetlig. Enligt intervjuer med rektorn, lärarna och eleverna informerar lärarna företrädesvis om fusk i samband med introduktion vid utbildningens början, inför kursstart samt vid examination. De intervjuade uppger att de inte upplever att denna information tar onödigt mycket tid från undervisningen. I intervju berättar lärarna att de pratar om betyg, bedömning, rättigheter och skyldigheter på ett ännu tydligare sätt när eleverna börjar första året på utbildningen eftersom gymnasiet är en ny situation för eleverna. Lärarna berättar att de exempelvis tydliggör vad som bedöms, vilka kunskaper som krävs samt vad som är tillåtet. Av intervjuer med lärare och elever framgår att lärarna påminner eleverna på år 2 och år 3 om skolans gemensamma förhållningssätt till fusk samt vilka konsekvenser fusk kan få några gånger varje läsår, exempelvis under mentorstid samt på förekommen anledning. Eleverna uppger i intervju att informationen är likvärdig och att samma regler gäller i alla ämnen.

Rektorns arbete för att lärarna ska utgå från gemensamma förhållningssätt

Granskningen visar att rektorn verkar för att lärarna konsekvent tillämpar gemensamma förhållningssätt gällande vilseledande och användning av generativ AI.

Det framgår av granskningen att rektorn ger lärarna förutsättningar att skapa samsyn kring gemensamma förhållningssätt till vilseledande. Av intervju med rektorn framgår att hen tillsammans med lärarna under detta läsår har gjort ett "omtag" kring de gemensamma förhållningssätten för att motverka och upptäcka vilseledande samt den gemensamma konsekvenstrappan vid fusk. Lärarna bekräftar rektorns utsagor och berättar att de även tidigare har haft gemensamma regler kring vilseledande men att årets strukturerade och medvetna arbete har skapat en bättre samsyn och likvärdighet kring förhållningssätt för att motverka

och upptäcka fusk. Eleverna uppger i intervju att de får samstämmig information kring vilseledande av lärarna och att alla lärare följer konsekvenstrappan.

Av dokumentation från huvudmannen samt av intervjuer med lärarna och rektorn framgår att skolenheten har dokumenterade gemensamma förhållningssätt och rutiner för att motverka och upptäcka fusk samt åtgärder vid fusk. Av intervju med lärarna och eleverna framkommer flera exempel på gemensamma förhållningssätt för att motverka vilseledande vid bedömningssituationer. Rektorn och lärarna berättar att de under detta läsår även fört samtal på arbetsplatsträffar kring misstänkta fall av vilseledande för att stärka samsyn och därigenom ge lärarna förutsättningar att agera konsekvent gentemot eleverna. Lärarna tillägger att de även stärker gemensamma förhållningssätt genom samverkan, exempelvis vid arbetslagsmöten och klasskonferenser, där riktlinjer diskuteras och konkretiseras. Lärarna och rektorn berättar att de vid dessa tillfällen även får möjlighet att ta upp incidenter vid examination och i klassrummet samt jämföra hur de agerar, vilket bidrar till samsyn.

Rektorns arbete för att lärarna ska informera eleverna om vad som gäller vid vilseledande

Granskningen visar att rektorn verkar för att lärarna bedriver ett aktivt arbete för att göra informationen om vad som gäller vid vilseledande känd bland eleverna.

Av granskningen framgår att rektorn ser till att lärarna informerar eleverna om deras rättigheter och skyldigheter gällande vilseledande och användning av AI-verktyg. Rektorn uppger vid intervju att hen ålagt lärarna att informera eleverna om vad som gäller vid vilseledande vid samordnade tillfällen under läsåret, senast på mentorstid för ett par veckor sedan där mentorerna diskuterade den skolgemensamma presentationen kring fusk med eleverna. Lärarna bekräftar detta och berättar att eleverna informeras årligen, både muntligt och skriftligt, om bland annat vad som räknas som fusk och konsekvenser av fusk exempelvis vid läsårsstart, på mentorstid samt via den digitala lärplattformen. Eleverna berättar att de även informeras av lärarna kring ordningsregler, betyg, bedömning och fusk vid exempelvis kursstart och inför examinationer. Lärarna och rektorn berättar att detta arbete är en del av årshjulet och att de i september 2026 ska gå igenom presentationen nästa gång.

Organisation och stöd i situationer när elever vilseleder

Här har Skolinspektionen granskat rektorns arbete för att det ska finnas gemensamma arbetsätt på skolenheten för att hantera vilseledande samt för att de gemensamma arbetsätten ska vara kända bland lärarna.

Rektorns arbete för att det ska finnas gemensamma arbetsätt för att hantera vilseledande

Granskningen visar att rektorn verkar för att det finns gemensamma arbetsätt om hur situationer där en eller flera elever vilseleder ska hanteras och ger ett aktivt stöd i sådana situationer.

Det framgår av granskningen att rektorn ser till att det finns arbetsätt som är gemensamma för hur rektorn och lärarna ska hantera situationer när elever försökt vilseleda. Av intervjun med rektorn framgår att det finns en dokumenterad konsekvenstrappa på skolenheten som beskriver vilka åtgärder som är aktuella i olika situationer av vilseledande vilket bidrar till likvärdighet och trygghet för både elever och lärare. Rektorn uppger att lärare anmäler incidenter som rektorn följer upp, vilket gör att lärarna inte står ensamma i denna typ av situationer utan har ett tydligt organisatoriskt stöd. Vidare framgår att rektorn säkerställer att lärarna tillämpar gemensamma förhållningssätt kring vilseledande vid bedömning genom tydliga rutiner, kontinuerlig dialog och gemensamma strukturer. Rektorn uppger att lärare vid fusk anmäler och dokumenterar incidenten och att rektorn initierar en utredning. Detta gör att rektorn kan följa upp ärenden, se mönster och säkerställa att rutinerna följs. Därutöver för lärarna inom ramen för sina arbetslag och skolans lärarlag fortlöpande diskussioner om hur de ska hantera vilseledande. Lärarna bekräftar rektorns utsagor och tillägger att de kan samverka vid misstanke om fusk och exempelvis be en annan lärare, som känner till elevens sätt att skriva, läsa texten om de misstänker att en elev använt generativ AI på ett otillåtet sätt eller söka på utvalda meningar och stycken för att identifiera plagiat. Av dokumentation från huvudmannen framgår att skolenheten även har en IKT-pedagog som stöttar lärarna i arbetet med att exempelvis använda programvara för att analysera hur elever skapat och utvecklat sina texter för att upptäcka potentiell vilseledning.

Av granskningen framgår att det finns gemensamma arbetsätt på skolenheten vad gäller gymnasiearbetet för att motverka och upptäcka fusk. Av intervjuer med rektorn, lärare och elever framgår att lärarna aktivt följer skrivprocessen och stämmer av elevernas kunskaper muntligt under arbetets gång. Rektorn beskriver vid intervju några enskilda fall där lärare genom detta arbetsätt identifierat misstänkta fall av vilseledning.

Granskningen visar vidare att rektorn ser till att både lärare och elever får ett aktivt stöd i situationer av vilseledande. Av intervju med lärarna framgår att de känner till att de kan vända sig till rektorn för att få stöd vid misstänkt eller upptäckt fusk. Av intervju med rektorn framgår att hen ger lärarna stöd i situationer där elever har fuskat exempelvis genom att närvara vid samtal med den aktuella eleven eller dennes vårdnadshavare. Rektorn finns tillgänglig för lärarna i sådana situationer och redogör vid intervju för några olika ärenden där hen deltagit i samtal med lärare kring misstänkt vilseledande. Rektorn och lärarna uppger att eleverna i situationer av eventuellt vilseledande bland annat har möjlighet att få stöd av lärare, elevhälsoteamet och sin mentor. Av intervju med eleverna framgår att eleverna vet att de kan få stöd av sina lärare och även av rektorn vid incidenter som rör fusk.

Rektorns arbete för att de gemensamma arbetsätten ska vara kända bland lärarna

Granskningen visar att rektorn verkar för att de gemensamma arbetsätten är kända bland lärarna.

Av granskningen framgår att rektorn ser till att lärarna känner till rutinerna för hur situationer där elever vilseleder ska hanteras. Rektorn berättar i intervju att hen arbetar systematiskt för att säkerställa att gemensamma rutiner kring hantering av vilseledande är väl kända och förankrade hos alla lärare. Vidare framgår att rutinerna finns tydligt dokumenterade och tillgängliga i gemensamma dokument som beskriver vad som räknas som fusk, hur de kan motverka och upptäcka fusk samt vilka åtgärder som ska vidtas. Rektorn uppger att hen bland annat går igenom dessa dokument med personalen vid terminsstart, på arbetsplatsträffar samt vid introduktion av nyanställda. Av intervjuer med lärare och rektorn framgår att de även diskuterar konkreta fall av vilseledande på arbetsplatsträffar så att alla får en gemensam förståelse och blir trygga i hur de ska agera för att motverka och upptäcka vilseledande samt hur de ska agera vid incidenter med fusk. Lärarna bekräftar att den dokumenterade konsekvenstrappan är känd för alla lärare på skolan och att rutinen kring den gemensamma digitala plattformen för anmälan och dokumentation av fusk är förankrad. Rektorn berättar att då alla ärenden hanteras på samma sätt blir det tydligt för lärarna hur de ska agera. Rektorn berättar vidare att hen påminner lärarna om rutinerna i samband med bedömningsperioder samt följer upp anmälda ärenden och återkopplar till berörda lärare. Av intervju med lärarna framgår att de känner till att de kan vända sig till rektorn för att få stöd i situationer av vilseledande.

Lärarnas beredskap och arbetssätt

Utformning och uppföljning av bedömningssituationer och betygsunderlag

Här har Skolinspektionen granskat lärarnas arbete med att utforma bedömningssituationer för att motverka vilseledande samt lärarnas arbete för att utveckla sina bedömningssituationer.

Lärarnas arbete med att utforma bedömningssituationer för att motverka vilseledande

Granskningen visar att lärarna arbetar medvetet med att utforma bedömningssituationer och betygsunderlag och att de i detta arbete tar hänsyn till risker för vilseledande. Den information eleverna får av lärarna i syfte att motverka vilseledande är samstämmig och tydlig.

Av granskningen framgår att lärarna arbetar för att kontrollera bedömningssituationer inklusive gymnasiearbetet, så att de bedömningsunderlag de inhämtar ska vara tillförlitliga. Lärarna och rektorn berättar i intervjuer att arbetet för att förebygga och motverka fusk börjar redan i samband med planeringen av examinationen. Lärarna uppger att de använder varierade examinationsformer, exempelvis praktiska moment, muntliga redovisningar samt att de arbetar formativt under processen för att få tillförlitliga bedömningsunderlag. Vidare framgår av intervjuer med lärare och elever att eleverna numera i hög grad genomför sina uppgifter på lektionstid, vilket minskar

riskerna för fusk. Lärarna och eleverna uppger att all examination sker på plats i skolan och att de följer upp skriftliga uppgifter som eleverna arbetar med under en längre tidsperiod muntligt eller genom oförberedda små prov. En lärare berättar att i ämnena svenska och engelska använder sig lärarna bland annat av uppgifter som innebär att eleverna ska genomföra muntliga framställningar. I dessa bedömningssituationer kan det vara svårt att kontrollera hur eleverna tagit fram sina anföranden, men enligt lärarna ligger då fokus i bedömningen på själva framförandet.

Granskningen visar att lärarna har gemensamma arbetssätt för att motverka och upptäcka fusk i samband med gymnasiearbetet. Lärarna på vård och omsorgsprogrammet uppger att gymnasiearbetet på deras program ser annorlunda ut i jämförelse med högskoleförberedande program då det är ett mer praktiskt arbete. Lärarna berättar att de under arbetet ställer frågor för att stämma av kunskaper, följer processen och att det sedan även är ett praktiskt moment som eleverna måste klara. Eleverna skriver om en vanligt förekommande arbetsuppgift, genomför den praktiskt samt delar egna erfarenheter kring arbetet. Lärarna berättar vidare att den praktiska delen av arbetet minskar risken för fusk. Vid intervju med elever vid vård och omsorgsprogrammet framgår att de upplever att det är svårt att fuska på gymnasiearbetet då det är en praktisk uppgift som examineras och att det de skriver om är egna erfarenheter och reflektioner kring uppgiften. Av intervju med lärare på samhällsvetenskapsprogrammet framgår att vid gymnasiearbeten, liksom vid längre texter som kan skrivas på annan plats än skolan, är det svårt att veta vem som verkligen skrivit texten vilket ökar risken för fusk. Lärarna berättar att de därför under arbetets gång handleder eleverna på skoltid och följer elevernas skrivprocess såväl digitalt som genom muntliga avstämningar. Lärarna uppger att de förklarar för eleverna att gymnasiearbetet inte ska lämnas in som en färdig produkt utan att det är en process som läraren ska kunna följa. Eleverna får exempelvis redogöra för vilka källor de använder sig av och berätta om sitt arbete regelbundet under processen. Av intervju med lärarna framgår att de även stämmer av med andra lärare som har kännedom om elevens skrivsätt vid misstanke om fusk. Elever från samhällsvetenskapsprogrammet bekräftar att lärarna ställer frågor under skrivprocessens gång för att följa arbetet och frågar dem exempelvis var de hittat en viss information samt tydliggör hur de ska källhänvisa på rätt sätt.

Det framgår vidare av granskningen att lärarna på ett tydligt sätt informerar eleverna om skolans normer och regler vad gäller fusk och hur reglerna är en grund för skolarbetet. Lärarna berättar att de ofta pratar med eleverna om vilka normer och regler som gäller och vad som händer då skolan upptäcker att någon fuskat. Enligt lärarna genomför de även ett antal avstämningar med eleverna kopplade till hur de ligger till kunskapsmässigt och kommer i samband med dessa avstämningar in på frågor som berör elevernas rättigheter och skyldigheter. Lärarna uppger att de lägger mer tid på information till eleverna om vad som gäller vid fusk i början av år 1 samt i samband med olika bedömningssituationer, vilket bekräftas av eleverna. Eleverna berättar vid intervju att de på exempelvis mentorstid och vid läsårsstart får information om vilka konsekvenser det får om lärarna upptäcker att någon fuskat eller försöker fuska. Enligt lärarna är eleverna ganska medvetna, men vet kanske inte alltid exakt var gränsen går för vad som är

tillåtet och inte. Såväl lärare som elever uppger att eleverna vid dessa tillfällen vet att de kan vända sig till lärarna om de har frågor om vad som är tillåtet eller ej kring exempelvis användningen av AI-verktyg.

Av granskningen framgår att lärarna arbetar för att eleverna ska få förståelse för sitt eget ansvar kopplat till användandet av AI-verktyg. Av intervjuer med lärare och elever framgår att lärarna tydliggör för eleverna vad som är lämpligt respektive olämpligt vid användning av olika typer av AI-verktyg samt hur AI kan användas i skolarbetet. Eleverna uppger i intervju att lärarna brukar prata med dem om bland annat att AI-verktyg inte garanterar att texterna blir bra, att AI inte alltid är tillförlitligt, att AI kan hallucinera samt att det är eleverna själva som ansvarar för innehållet i sitt arbete.

Lärarnas arbete för att utveckla sin bedömningspraktik

Granskningen visar att lärarna följer upp bedömningsituationer och betygsunderlag för att utveckla sin bedömningspraktik för att motverka vilseledande. Lärarna arbetar kontinuerligt för att hålla sig uppdaterade med teknikutvecklingen.

Av granskningen framgår att lärarna följer upp hur ändamålsenliga bedömningsunderlag har varit i samband med betygsättning och utvärderar olika skoluppgifter kopplat till hur bedömning och betygsättning visat sig fungera. Av intervju med rektorn framgår att lärarna på skolenheten följer upp bedömningsituationer och betygsunderlag som en del av det systematiska kvalitetsarbetet samt i samband med detta också arbetar med att utveckla strategier för att motverka vilseledande. Lärarna berättar att de även kontinuerligt analyserar genomförda bedömningar, både enskilt och tillsammans i arbetslaget, för att "fusksäkra" examinationsformerna. De tittar på hur uppgifterna fungerade, om de gav ett tillförlitligt underlag för betygsättning och om det fanns risk för eller tecken på vilseledande. Lärarna säger att utifrån analysen justeras upplägg och arbetssätt inför kommande moment. Lärarna tillägger att de även arbetar med att variera bedömningsformer, till exempel genom att kombinera skriftliga uppgifter med muntliga redovisningar, praktiska moment eller uppgifter kopplade till verkliga situationer vilket minskar möjligheten att vilseleda och ger ett bredare och mer rättvisande betygsunderlag. Lärarna berättar att de även brukar sambedöma och jämföra prov och texter som elever gjort för att upptäcka skillnader i elevernas prestationer, vilket skulle kunna vara en indikation på fusk. Av intervju med rektorn framgår att lärarna följer upp och utvärderar gymnasiearbetet på samma sätt som övriga bedömningsunderlag. Lärarna planerar exempelvis för att eleverna nästa läsår ska skriva slutdiskussionen på den låsta provplattformen för att motverka vilseledande.

Det framgår av granskningen att lärarna arbetar kontinuerligt för att utveckla sin förmåga att göra riskbedömningar givet den snabba tekniska utvecklingen och risker med AI-användning. Rektorn och lärarna uppger i intervjuer att de fortlöpande stärker sin kompetens genom kollegiala samtal kring förhållningssätt till digital teknik i skolarbetet, risker med generativ AI samt case-diskussioner kring situationer där elever vilselett. Enligt rektorn och lärarna är emellertid den

största utmaningen att hålla jämn takt med den snabba tekniska utvecklingen och att de ofta upplever att de "ligger ett steg bakom".

Upptäcka och hantera vilseledande

Här har Skolinspektionen granskat lärarnas beredskap för att upptäcka och hantera situationer där elever vilseleder.

Lärarnas beredskap för att hantera situationer där elever vilseleder

Granskningen visar att lärarna har god beredskap i form av strategier och arbetssätt för att upptäcka och hantera situationer där en eller flera elever vilseleder och att dessa tillämpas konsekvent.

Av granskningen framgår att lärarna arbetar aktivt med att informera eleverna om vilka konsekvenser vilseledande kan få. Enligt rektorn brukar hen tillsammans med lärarna gå igenom skolans konsekvenstrappa, där det bland annat framgår hur den enskilde läraren ska hantera fusk och när ett ärende ska gå vidare till rektorn. Lärarna bekräftar detta och berättar att konsekvenstrappan tydliggör hur olika typer av vilseledande ska hanteras, vilka åtgärder som ska vidtas och i vilken ordning. På så sätt blir rutinen likvärdig och konsekvent oavsett lärare eller ämne. Såväl elever som lärare berättar att lärarna brukar förklara för eleverna vad som händer om en lärare upptäcker att en elev fuskat eller om någon exempelvis använt generativ AI på ett otillåtet sätt.

Det framgår av granskningen att lärarna använder sig av gemensamma strategier för att upptäcka fusk utanför lektionstid och vid bedömning av skrivuppgifter. Rektorn och lärarna berättar att de har en kombination av praktiska och pedagogiska metoder för att upptäcka vilseledande vid bedömningssituationer. Lärarna berättar i intervju att de exempelvis gör jämförelser med tidigare prestationer och uppmärksammar om en elevs nivå plötsligt avviker kraftigt. De gör även en analys av språk och innehåll i texter genom att granska dem utifrån stil, nivå och struktur för att upptäcka plagiat eller otillåten AI-användning. Lärarna berättar att de kan göra sökningar i digitala verktyg, genom att till exempel söka på formuleringar eller meningar för att identifiera eventuellt plagiat. Lärarna berättar att de ställer krav på källhänvisning och har gemensamma riktlinjer som gör det enklare att upptäcka när källor saknas eller används felaktigt. Lärarna ställer även kontrollfrågor och gör muntliga uppföljningar där elever får redogöra för sitt arbete för att visa faktisk förståelse och kunskap kring området. Rektorn och lärarna uppger att lärarna även samarbetar genom att diskutera misstänkta fall av fusk och stämmer av bedömningar med varandra.

Det framgår därutöver av granskningen att lärarna på skolenheten tillämpar gemensamma förhållningssätt och strategier för att upptäcka vilseledande i fysiska bedömningssituationer. Lärarna uppger att de vid provsituationen är aktivt närvarande och uppmärksamma på otillåtna hjälpmedel eller kommunikation. Detta bekräftas av eleverna på samhällsvetenskapsprogrammet som berättar att det numera är svårt att komma undan med fusk då lärarna är mer observanta. Av intervju med elever på vård och omsorgsprogrammet framgår

dock att det till viss del kan skilja sig mellan lärare kring hur noggrant de följer de gemensamma förhållningssätten vid examineringar i lektionssalen. Rektorn bekräftar detta och berättar att hen exempelvis identifierat att en lärare vid en provsituation inte upptäckte en elev som hade fusklapp och att ett par elever pratade med varandra på ett annat språk. Rektorn berättar vidare att hen har pratat med läraren och stöttar denne för att stärka beredskapen vid bedömningssituationer.

Vidare framkommer i granskningen att lärarna har god uppmärksamhet i samband med nationella prov i syfte att minska riskerna för fusk. I elevintervjuerna framkommer att det på såväl vård och omsorgsprogrammet som samhällsvetenskapsprogrammet är svårt att fuska vid de nationella proven, då det är många aktiva och uppmärksamma lärare på plats och att de noggrant kontrollerar eleverna även vid exempelvis toalettbesök. Enligt lärarna finns en provplattform på skolan som innebär att eleverna loggar in och skriver prov i en låst miljö utan tillgång till internet. Lärarna uppger i intervju att de använder samma system vid de nationella proven vilket innebär att risken för fusk med hjälp av digitala verktyg är relativt liten. Rektorn uppger att hen tidigare trodde att risken för fusk var mycket begränsad i den låsta provplattformen men att de nu vid ett tillfälle upptäckt fusk vid ett prov som var skrivet i det låsta programmet. Eleverna bekräftar lärarnas utsagor kring att det är liten risk för fusk vid de nationella proven. Eleverna uppger att det beror på att det är tydligt vad som gäller, exempelvis får eleverna inte ha med sig några väskor eller jackor som kan dölja fusklappar. Eleverna får inte heller ha med sig sina mobiltelefoner, smartklockor eller trådlösa hörlurar som kan ge internetuppkoppling. Det är dessutom ofta flera lärare närvarande i samma klassrum som är aktiva och uppmärksamma vid provtillfällena. Rektorn och lärarna berättar i intervju att de identifierat några fall av misstänkt fusk vid nationella prov och att lärarna i sådana fall inte beaktar resultat från de prov där elever vilselett samt att de vid dessa tillfällen arbetar utifrån den gemensamma konsekvenstrappan.

Av granskningen framgår att lärarna tillämpar gemensamma arbetssätt för hur de ska hantera fall där elever vilseleder. Av intervju med lärarna framkommer att de är förtroagna med de fastställda rutinerna för hur de ska hantera fusk i samband med en provsituation eller vid gymnasiearbetet samt den gemensamma konsekvenstrappan vid fusk som finns på skolan. Vidare framgår att lärarna arbetar utifrån gemensamma förhållningssätt och strategier för att hantera situationer som handlar om vilseledning. Intervjuade lärare är alla samstämmiga om att det råder samsyn bland lärarna kring hur de ska agera vid situationer då elever medvetet vilseleder eller vid misstänkt fusk. I de fall en lärare kommer på någon elev med att fuska under ett provtillfälle så bedöms inte uppgiften, eleven får sedan visa sin kunskap vid en ny uppgift som möter samma kunskapskrav. Lärarna berättar att vid misstänkt vilseledning så pratar lärare med eleven om situationen och eleven får visa sin kunskap på andra sätt, exempelvis muntligt. Av intervjuer med lärarna framgår att det gäller även i de situationer där ord står mot ord mellan lärare och elev. Enligt lärarna får eleven vare sig hen fuskat eller inte visa sin kunskap exempelvis muntligt för att lärarna ska kunna säkerställa att de har tillförlitliga bedömningsunderlag. Av intervjuer med rektorn och lärarna framgår att lärarna dokumenterar händelser av upprepat fusk genom att göra en incidentrapport och därigenom informeras rektorn och mentorn. Vårdnadshavare

informerar om eleven är omyndig. Eleverna bekräftar att det inte skiljer sig mellan ämne och lärare utan att alla hanterar situationer som handlar om fusk i enlighet med den gemensamma konsekvenstrappan. Eleverna berättar att prov ogiltigförklaras om lärarna misstänker fusk, att de kontaktar vårdnadshavare och att eleverna i sådana situationer får visa sina kunskaper på andra sätt. Eleverna tillägger att om fusk upprepas kan det leda till skriftlig varning eller avstängning.

På Skolinspektionens vägnar

X Robert Östberg

Beslutsfattare

Signerat av: Robert Östberg

X Jessica Kristoffersson

Föredragande

Signerat av: Jessica Kristoffersson

I handläggningen av ärendet har även utredarna Anders Haglund och Helen Lundell Sjöberg medverkat.

Bilaga 1: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Granskningens syfte är att granska kvaliteten i gymnasieskolors arbete med och beredskap för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid bedömningen av måluppfyllelse och kunskaper.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Inom granskat område bedöms om verksamheten uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar men utvecklingsområden finns eller i låg utsträckning.

Frågeställningar

1. I vilken utsträckning leder och samordnar rektorn skolans arbete för att lärarna ska ha förutsättningar att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper?

Kvalitetskriterier:

- Förutsättningar för att motverka och upptäcka vilseledande
- Samordnad information på skolan
- Organisation och stöd i situationer när elever vilseleder

2. I vilken utsträckning har lärarna beredskap och arbetssätt för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper?

Kvalitetskriterier:

- Utformning och uppföljning av bedömningssituationer och betygsunderlag
- Upptäcka och hantera vilseledande

Bilaga 2: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen intervjuade elever och personal på Drottning Blankas gymnasieskola i Halmstad den 18, 19, 20 och 27 maj 2026. Intervjuerna genomfördes digitalt via länk av utredarna Jessica Kristoffersson och Helen Lundell Sjöberg.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- Två gruppintervjuer med fem elever som studerar på samhällsvetenskapsprogrammet och vård- och omsorgsprogrammet, år 1–3.
- Två gruppintervjuer med sex lärare som undervisar på samhällsvetenskapsprogrammet och vård- och omsorgsprogrammet, år 1–3.
- En intervju med ansvarig rektor för skolenheten
- Dokument som Skolinspektionen begärt in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från de digitala intervjuerna och getts tillfälle att yttra sig.

De samlade iakttagelserna från alla verksamheter som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport. Rapporten är planerad att publiceras våren 2027.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionen ska granska verksamheters kvalitet

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.¹

Betyg ska utgå från en bedömning av elevens kunskaper

I skollagen (2010:800) anges att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (1 kap. 5 § skollagen). Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform oavsett var i landet den anordnas (1 kap. 9 § skollagen).

Av skollagen framgår att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor (2 kap. 9 § skollagen). Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation (2 kap. 10 § skollagen). I förordning (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan (nedan Lgy25)² anges att rektorn, som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan, har ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att lärare och annan personal får möjligheter till den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjlighet att dela med sig av sin kunskap samt att lära av varandra för att utveckla utbildningen (Lgy25, avsnitt 2.6 Rektorns ansvar).

Rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar (3 kap. 14 § skollagen). Betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas (3 kap. 16 § skollagen). Vid betygssättningen ska läraren göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper på den aktuella nivån i ämnet i förhållande till de betygsriterier som gäller för ämnet som helhet och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper (15 kap. 24 § andra stycket skollagen).³ Vid betygssättning i ett ämne

¹ 26 kap. 20 § skollagen (2010:800).

² Lgy25 gäller för utbildningar som påbörjas från och med 1 juli 2025. Se förordning (2024:662) om ändring i förordningen (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025 (benämns Lgy11).

³ Se lag om ändring i skollagen (2010:800) SFS 2022:147. Lagen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025. Äldre lydelse: Vid betygssättningen ska läraren göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de betygsriterier som gäller för kursen och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper (SFS 2022:146).

på en nivå som det ges ett nationellt prov i ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas. Provresultatet eller resultat på delprov ska dock inte särskilt beaktas om det finns särskilda skäl (15 kap. 25 a § skollagen).⁴ Läraren ska vid betygssättningen göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de nationella betygskriterier som finns för respektive ämne (Lgy25, avsnitt 2.5 Bedömning och betyg).⁵

I gymnasieskolan får huvudmannen eller rektorn besluta att stänga av en elev helt eller delvis om eleven med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid bedömningen av elevens måluppfyllelse och kunskaper (5 kap. 17 § första stycket 2 skollagen). En sådan åtgärd får vidtas endast om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter (5 kap. 6 § tredje stycket skollagen).

Elevernas möjligheter att utöva inflytande på utbildningen och att ta ansvar för sina studieresultat förutsätter att skolan klargör utbildningens mål, innehåll och arbetsformer, liksom vilka rättigheter och skyldigheter eleverna har (Lgy 25, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter). Alla som arbetar i skolan ska i skolans arbete med normer och värden uppmärksamma de möjligheter och risker som den ökande digitaliseringen medför. Läraren ska klargöra skolans normer och regler och hur dessa är en grund för arbetet, och tillsammans med eleverna diskutera och utveckla regler för arbetet och samvaron i gruppen (Lgy25, avsnitt 2.2 Normer och värden).

⁴ Se lag om ändring i skollagen (2010:800) SFS 2022:147. Lagen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025. Äldre lydelse: Vid betygssättning i en kurs som det ges ett nationellt prov i ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas.

⁵ Äldre lydelse (Lgy11): Läraren ska vid betygssättningen göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de nationella betygskriterier som finns för respektive kurs (SKOLFS 2022:13).